

MIODOWY (39) ai

Oba o jasne.

sg m N miodowy (5). ◇ [I miodowym.] ◇ f N miodowã (8); -ã (6), -(a) (2). ◇ G miodow(e)j (2). ◇ D miodow(e)j (1). ◇ A miodowã (4). ◇ I miodowã (10). ◇ L miodow(e)j (2). ◇ [n N miodow(e). ◇ G miodow(e)go.] ◇ pl N subst miodow(e) (2). ◇ G miodowych (1). ◇ A subst miodow(e) (3). ◇ I n miodow(e)mi (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Przymiotnik od „miód” ‘produkt wytwarzany przez pszczoły’ (39) :

1. *Miodowi właściwy, swoisty, podobny do miodu; mellarius, melleus, melligenus Calep; mellus Mącz (11) :* Nalepży wołk bywa trochę czyrwony czyłty od brudu: á w kthorim iełt nieiaka miodowa wonia *FalZioł* IV 28b, IV 47a; *GlabGad* 18; Mellus, Miodowy. Co yákoby z miodu yełt *Mącz* 213d; Mellarius, quod ad mel pertinet – Miodowi. *Calep* 648a, 648a, b.

W charakterystycznych połączeniach: miodowa(-y) barwa, smak, wonia.

W przen (1) :

Wyrażenie: »słodkość miodowa« (1): lud przebrány ie⁸⁰ [Bogu] miał być wiecznie vtwierdzon/ á miał być náfycon flodkołcią práwie miodowã *RejPs* 122.

Przen: Pozornie piękny, przymilny, a naprawdę fałszywy, podstępny i zakłamany (3) : Bo oni [sprzeciwnicy Boga] wblágáiác vtá fwoie czynią ie miodowemi wpowiełciach fwoich/ ano w nich pełno zdrády á gorzkołci *RejPs* 82; *KochPs* 81; Przed nim chwalono Páná iednego wymowę/ Y piękná oráciã/ y słowá miodowe/ Witołd rzekł iż ia wołę kto mowi po profu/ A w proftości nie chybia fwiętey prawdy moftu *StryjKron* 567.

2. *Powstały przy użyciu miodu; zawierający miód; mellitus Cn (15) :*

Wyrażenia: »kołacz miodowy« = mellita placenta Cn (1): Libum – kołacz miodowi. *Calep* 600b.

Zestawienia: »miodowa brzeczka« = woda nasycona miodem, syta; mellatum, mustum Mącz (3): Wezmi foku s korzenia pokrzikowego [...] á day pić w miodowey brzeczczce/ á tak vńnie *FalZioł* I 87a, III 31b; *Mącz* 213d.

[»miodowy kwasiec« = łac. oxymel, według Pliniusza napój z octu, miodu, wody deszczowej i soli, używany w medycynie i jako przyprawa: bywa z niego [chrzanu] oximel/ to iełt miodowy kwásiec *Cresc* 1571 236 (Linde).]

lek. »ocet miodowy« = mieszanina octu (kwasu) z miodem; oxymel, polio ex aceto et melle Cn (1): Octy winne/ miodowe/ piwne/ ágrełty/ to rofkázowác doftátkiem czynić *GostGosp* 130; [octem miodowym z morłką Cebulã Aptekárze zowã Oximel Scilliticum/ tym rozmęciwfy przyłóż *SienHerb* 553b].

»syta miodowa« = woda nasycona miodem (3): gdi ktory człowiek pije fok kamieney miętki s siłã miodowã [z wodã miodowã *SienHerb* 30a] tedy pot pobudza *FalZioł* I 24a, I 106d, 119a.

»woda miodowa« = woda nasycona miodem, syta [szyk 5:2] (7): Nafienie iego [janowca] ma być dawane z wodã miodowã to iełt s siłã albo s hanyżowem nafieniem zmiełzane *FalZioł* I 59b, III 15a, IV 14d, 22b; Pámieć twierdzi zãb łoniowy tárty/ [...] dać pic w wodźie miodowey. *SienLek* 57v, 90, 114v.

3. W zestawieniu oznaczającym prawdziwy, wolny od wszelkich domieszek i zanieczyszczeń pszczeli miód: »treść miodowa«; *medulla mellis*, *Mącz* (7) : wziąć Mellis depurati/ to ieft treści miodowej/ mafla przetapianego/ [...] á tak z tego plaftwr ciepło wczynić y przykładać *FalZioł* V 93; *Medulla mellis*, Szczera treść miodowa. *Mącz* 213c; *SienLek* 97, 156.

W porównaniach (2): Iftáło mi fie w wfciech łotko iáko treść miodowa [*tanquam mel dulce Vulg Apoc* 9/10]. *BielKron* 96; przylož wonę wodę miodu czyłtego/ ták wiele iáko oney wody/ wårżże lepák áż będzie gęfto iáko treść miodowa *SienLek* 53.

W przen (1) : [*mówi Mądrość*] Przeto mię pośluchaycie/ fynaczkowie moi/ [...] Abowiem treść miodowa/ z mych wft wam popłynie *BielKron* B5v.

4. Zestawienia w funkcji terminów bartniczych (3) :

»miodowe dzieni [= plastry]« = *wykonane przez pszczoły woskowe wielokomórkowe plastry wypełnione miodem*; *mellitus favus Cn* (1): Więc też płczelne złodzieyftwo y miodowych dzieni Wydzieranie/ náfz bártnik świętokrayctwe^m mieni. *KlonWor* 11.

»plastry miodowe« (1): Roie też pczół nie tilko w hulach, w pczelnikach: ale też w drzewach wydupniałych fie sadzą/ drugdzie też na bregach rzecznych y po ziemi dobrowolno plaftwry miodowe czynią *MiechGlab* 77.

»rdza miodowa« = *zlepiony wydzieliną pszczoł pyłek kwiatowy, utłaczamy i magazynowany w komórkach plastra, a przeznaczony na zimowy zapas, pokrywany bywa miodem oraz woskowym denkiem lub lepłą, przypominającą pokost, błyszczącą masą. Stosowany przez pszczoły jako domieszka do miodu, którym karmione są młode czerwie (mieszanka ta nosi nazwę mleczka pszczelego) oraz na wiosnę służy dorosłym osłabionym pszczołom za odżywczy pokarm. Zawiera białko, tłuszcze, węglowodany, związki mineralne, kwasy organiczne, witaminy B, C, D, K, E, prowitaminę A, kwas foliowy i PP nikotynowy; obnóże, pierzga; sandaracham vocat eibum apum ... esse materiam cerae similem, cinnabaris colore, sulphur redolentem, fico dulcedine propinquam in favis vacuis Cn* (1): kto ma páznogćie złé/ Rdzę żelázná z łoim ćielęcym zmiefzay/ á ná páznogćie przykłáday Albo rdzę miodowá z łoim kożim zmiefzawłzy przylož *SienLek* 136. [Cf Rdzá pczelna/Erithace. i. vernigo, five vernix. *SienHerb* L2v#].

5. *praw. Zestawienia w funkcji nazw świadczeń za posiadaniee barci pszczelich, uiszczanych określoną ilością miodu lub ich pieniężnego ekwiwalentu* (3) :

»miodowy czynsz« (1): Dáni Kmiece. [...] Miodowe czynsze/ Gáiove dani/ Kárczemne/ Rybne czynsze *GostGosp* 168.

»dań miodowa« [*szyk 1:1*] (2): Kmiec pod kthorym pánem bártw trzyma/ temułz Pánu o dań miodowá álbo o miod ma być praw/ á iefliby omięłzkał płácić/ tedy pan bártwi może go wládzić y ciążác *UstPraw* F2; *GostGosp* 70; [Dań miodowa. – Obyczaj [z] staradawna, że bartnicy przyjmując barci, skoro mu osiędą, tedy od každych 12 barci osiadłych, powinni dać ćwierć miodu *LustrKrań* I 166].

[»pacht miodowy«: Wieś Gurnabiała [...] Jest 1 bartnik, który płaci pachtu miodowego do roku ćwierci 6 1/2 *LustrWpol* I 195.]

6. [*praw. W funkcji rzeczownika*: »miodowe« = *podatek od barci; czynsz lub danina w miodzie, składana przez bartników od posiadanych w lesie barci*: Villa Złochowicze [...] Miodowe. Jest ich 7.

którzy płacą miodowego per gr 18 *LustrKrak* II 10; Villa Rembielice [...] Item miodowego, ci co barci mają, płacą pro anno mc. 2/0/0 *LustrKrak* II 11; *LustrSand* 119, 112.]

Synonimy: **2.** *zest.*: »miodowa brzezka«, »woda miodowa«: *syta*; »ocet miodowy«: »kwasiec miodowy«; **4.** »rdza miodowa«: *pierzga*.

Cf **2. MIEDŹNY**

IM